

ПАРАДИГМА СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

доц. Прокопенко О.В.

Сучасною парадигмою стимулювання екологізації інноваційної діяльності підприємств на державному та регіональному рівнях має бути формування такої системи (механізму) стимулювання, реалізація якої приносить б максимально можливий на даному етапі розвитку економіки соціально-еколого-економічний ефект екологізації інноваційної діяльності у довгостроковій перспективі. Тому орієнтиром стимулювання екологізації інноваційної діяльності підприємств державними і регіональними інститутами має бути очікуваний суспільний соціально-еколого-економічний результат, для максимізації якого необхідно обирати напрями стимулювання з найбільшою ефективністю. Підходи щодо оцінювання ефективності стимулювання з погляду суб'єктів його здійснення (державних і регіональних інститутів) залишаються майже не дослідженими.

Удосконалення наукових підходів щодо оцінювання ефективності стимулювання екологізації інноваційної діяльності має здійснюватися шляхом визначення основних факторів впливу і складових витрат і результатів, які характеризують ефективність стимулювання екологізації інноваційної діяльності.

Система стимулювання екологізації повинна базуватися на поєднанні інструментів державного регулювання та ринкового саморегулювання. Розрізняють позитивні та негативні методи стимулювання екологізації. Негативне стимулювання пов'язане з матеріальним «покаранням» екодеструктивних підприємств і відповідними надходженнями до бюджетів різного рівня, позитивне – із заохоченням підприємств до впровадження екологічно орієнтованих змін і відповідними витратами на стимулювання.

Тобто маємо витратну складову стимулювання (пов'язану із видатками на реалізацію позитивних методів стимулювання екологізації інноваційної діяльності і інфраструктурне забезпечення стимулювання) і дохідну (пов'язану з надходженнями від застосування негативних методів стимулювання). При цьому оцінювати систему стимулювання за обсягами надходжень від позитивного стимулювання та видатків на негативне неможна. Витрати і результати стимулювання впровадження підприємствами екологічних інновацій мають значно більший спектр, який не повною мірою вкладається в рамки обліку, проте має бути врахований при формуванні стратегій екологізації інноваційної діяльності на державному та регіональному рівнях.

Основними показниками ефективності стимулювання екологізації

інноваційної діяльності є показник соціально-еколого-економічного ефекту і соціально-еколого-економічної ефективності.

Очікуваний соціально-еколого-економічний ефект стимулювання впровадження підприємствами екологічних інновацій з позицій державних та регіональних інститутів E слід визначати як суму різниць дисконтованих очікуваних суспільних результатів стимулювання екологізації діяльності та витрат, пов'язаних з їх отриманням, за всі періоди мотивування за формулою

$$E = \sum_{t=1}^T (P_t - B_t) \cdot (1+r)^{-t},$$

де P_t – очікуваний суспільний соціально-еколого-економічний результат стимулювання впровадження підприємствами екологічних інновацій у t -му періоді, грн; B_t – витрати t -го періоду, пов'язані з державним (регіональним) стимулювання впровадження підприємствами екологічних інновацій, грн; r – ставка дисконтування; T – період часу від початку здійснення витрат на стимулювання до завершення отримання його результатів, років.

Очікувану соціально-еколого-економічну ефективність стимулювання впровадження підприємствами екологічних інновацій з позицій державних та регіональних інститутів K_E пропонується визначати як відношення дисконтованого очікуваного ефекту від стимулювання до дисконтованої величини очікуваних витрат на стимулювання за формулою

$$K_E = \frac{E_c}{\sum_{t=1}^T B_t \cdot (1+r)^{-t}} = \frac{\sum_{t=1}^T (P_t - B_t) \cdot (1+r)^{-t}}{\sum_{t=1}^T B_t \cdot (1+r)^{-t}}.$$

При формуванні державними (регіональними) інститутами портфеля вкладень в стимулювання впровадження підприємствами екологічних інновацій вибір їх набору в межах фінансових можливостей з урахуванням несинхронності циклів стимулювання слід здійснювати за формулою

$$E_{\text{заг}} = \sum_{i=1}^n \sum_{t=1}^{T_i} (P_{it} - B_{it}) \cdot (1+r)^{-t} \rightarrow \max,$$

де $E_{\text{заг}}$ – соціально-еколого-економічний економічний ефект реалізації портфеля заходів стимулювання впровадження підприємствами екологічних інновацій; n – кількість заходів стимулювання впровадження екологічних інновацій в портфелі ($i=1,2,3,\dots,n$); T_i – період часу від початку витрат на здійснення i -го заходу стимулювання впровадження підприємствами екологічних інновацій до завершення отримання його результатів.

При виборі альтернативних заходів стимулювання необхідно орієнтуватися на максимальний показник K_E . Орієнтиром побудови системи стимулюючих заходів має бути максимізація показника $E_{\text{заг}}$.